

Politiavdelingen
Justisdepartementet
Postboks 8005 Dep
0030 OSLO

Vår dato:
28.5.2020

Deres dato:

Vår ref.:
20/00284-3

Deres ref.:

INNSPILL TIL STORTINGSMELDING OM KAPASITETS- OG KOMPETANSEBEHOV I POLITIET, FREMTIDENS POLITI

Politiets Fellesforbund arbeider for at fremtidens politi er rustet til å møte framtidens utfordringer med sin kompetanse og slagkraft. PF mener fremtidens politi skal kjennetegnes av

- ***Publikum skal oppleve at politiet er lokalt forankret gjennom å være desentralisert og integrert i lokalsamfunn***
- ***Publikum skal oppleve en god hverdagsberedskap som er tuftet på forebygging, etterforskning og operative tjenester***
- ***Publikum skal oppleve et tilgjengelig og tilstedeværende politi***
- ***Publikum skal oppleve at politiet utvikler seg i takt med samfunnsutviklingen***
- ***De ansatte i politiet skal oppleve en åpen og ærlig kultur hvor det er reell medbestemmelse og et godt yringsklima***
- ***De ansatte i politiet skal oppleve et høyt fokus på metodeutvikling og kvalitet***
- ***Publikum og de ansatte skal oppleve mangfold og likestilling***

Politiets Fellesforbund takker for muligheten til igjen å få levere våre skriftlige inn mot ferdigstilling av Stortingsmeldingen som omhandler kapasitets- og kompetansebehov i politiet i fremtiden. Vi vil fokusere våre innspill inn mot tidligere oversendte innspill (Lystad-rapporten anbefalingene fra DIFI-rapportene, tilbakemeldinger fra våre medlemmer, forskningsrapporter, og medarbeiderundersøkelser i etaten. Samtidig vil vi vise til den seneste evalueringsrapporten fra DFØ, og gi vår støtte til deres avsluttende råd og anbefalinger til sin oppdragsgiver; Justis- og beredskapsdepartementet. Politiets Fellesforbund har siden starten av politireformen vært en sentral og viktig aktør i

utarbeidelsen og utviklingen, og har regelmessig delt våre medlemmers synspunkter om hvordan de opplever implementeringen av den.

I all hovedsak mener vi det eksisterer en stor divergens mellom ambisjonene i reformen, og de resultatmål vi ser nå. Dette mener vi i all hovedsak skyldes svært dårlige økonomiske rammebetingelser, til tross for milliardinvesteringene i denne og forrige regjeringsperiode - planene og ambisjonene har vært for store, betingelsene og det økonomiske handlingsrommet for snevert. For å sikre politisk troverdighet, og et helhetlig politi med høy grad av tillit, med fornøyde medarbeidere, må disse områdene adresseres i fremtiden for å unngå en negativ utvikling av etaten. Medarbeiderundersøkelsene i politiet, samt flere forskningsrapporter både fra PHS og utenfra støtter opp om Politiets Fellesforbunds syn på utviklingen av politireformen.

Kjernen i reformen har vært, og er fortsatt, det forebyggende arbeidet og nærheten til publikum. Dette er et arbeid som er vanskelig målbart, men som vi som arbeidstakerorganisasjon får stadig tilbakemelding om ikke blir etterfulgt på en tilstrekkelig måte.

Våre innspill vil fokusere seg mot seks hovedområder. Disse er;

- **Politiets samfunnsoppdrag**
- **Grunnutdanningen ved Politihøgskolen må ivaretas og videreutvikles**
- **Norge må ha et lokalt forankret politi**
- **Hverdagsberedskapen må styrkes**
- **Ti prinsipper for norsk politi**
- **Behov for etterforskningsløft**

Politiets samfunnsoppdrag

Politiets Fellesforbund vil at politiet skal forebygge og bekjempe kriminalitet og etterforske lovbrudd på et høyt faglig nivå.

Et annet viktig område i politiets samfunnsoppdrag er utførelse av sivile oppgaver, som for eksempel forkynnelser, tvangsinnndrivelsler, våpentillatelser, skjenketillatelser, utstedelse av pass og behandling av utlendingssaker. Dette er en vesentlig del av politiets kontakt og kommunikasjon med befolkningen.

Politiet må være åpent og imøtekommende. Befolkningen må ha nærhet til politiet og kvalitet på tjenestene de ønsker utført. Politiet må ta mennesker på alvor og følge opp henvendelser med en kvalitet som ivaretar den enkeltes rettssikkerhet og samfunnets trygghet.

Politiets Fellesforbund er opptatt av at vi skal ha et lokalt forankret politi som er tilgjengelige for befolkningen og arbeider for trygghet i lokalsamfunnene. Vi mener dette er et avgjørende prinsipp for best mulig utøvelse av virksomheten i nær samhandling med folk der de bor og oppholder seg.

Grunnutdanningen ved Politihøgskolen må ivaretas og videreutvikles

Det er på Politihøgskolen det hele starter. Politiets Fellesforbund mener at bachelorutdanningen ved Politihøgskolen fortsatt skal styrkes og videreutvikles. Både det faglige innholdet og utdanningsforløpet legger opp til at studentene skal «modnes» inn i yrket som politifolk. Det er store forventninger blant befolkningen om at politiet skal ha kompetanse til å håndtere oppgavene profesjonelt – effektivt, faglig riktig og med god rolleforståelse. Dette inkluderer gode sosiale og psykologiske ferdigheter i møtet med mennesker. Videre handler dette om totalberedskapen og politiets evne til å respondere på ulike hendelser.

I løpet av grunnutdanningen utdannes den «reflekterte praktiker» - politifolk som skal utføre politiets virksomhet til det beste for samfunnet. Gjennom treårig utdanning, som høster lovord langt utenfor landets grenser – gis den enkelte kompetanse på mange sentrale fagfelt. I dag forventes det at flere oppgaver skal løses av politipatruljen. For eksempel skal patruljen sikre kriminaltekniske spor, sikre relevant innhold fra mobiltelefoner og annet elektronisk utstyr, foreta avhør, pågripe, håndtere våpen, berolige pårørende og håndtere psykisk syke. Dette er alle komplekse oppgaver og krever et faglig løp som gjennomføres over tre år, med en veksling mellom forskningsbasert teoretisk utdanning og praksis. Dagens generalist er gårsdagens spesialist. Den enkeltes kompetanse og ferdigheter er med på å sikre befolkningens tillit, noe som er helt avgjørende for å kunne løse samfunnsoppdraget på en god måte.

Politiets Fellesforbund er glade for at utvalget anbefaler å øke antall spesialister innen sentrale områder som forebygging, etterretning, etterforskning og operative disipliner. Dette er alle meget sentrale kompetanseområder for politiet. Vi mener at dette hovedsakelig skal gjennomføres som påbygging av grunnutdanningen ved Politihøgskolen. Dersom det blir en linjedeling på dette nivået, vil det medføre at studentene mister den brede kompetansen og opplæringen som grunnutdanningen ved Politihøgskolen gir. Spesialistpåbyggingen bør skje gjennom etter- og videreutdanning og eller på mastergradsnivå. Dette er tilsvarende andre yrker hvor spesialistutdanning bygger på grunnutdanningen.

Vi ønsker ikke at Politihøgskolens grunnutdanning konsentreres om kun å gi generalistutdanning innenfor trygghets- og ordensoppgavene. Dette mener vi kan påvirke innholdet i utdanningen negativt og redusere kravene til faglig innhold og kvalitet. Samtidig snevrer dette inn de faglige mulighetene til politiutdannede.

Politiets Fellesforbund er stolte over den grunnutdanningen som gis på Politihøgskolen og at den brede kompetansen til generalisten er et meget godt utgangspunkt for å utføre samfunnsoppdraget.

Vi ønsker å trekke frem hva Politidirektoratet skrev om generalisten i rapporten «Politiet mot 2020»:

«Generalisten skal være hovedaktøren i norsk politi. Generalisten besitter grunnleggende egenskaper og ferdigheter i politiets forebyggende, kriminalitetsbekjempende og trygghetsskapende arbeid. I løsningen av oppgavene skal generalisten ha kompetanse til å foreta helhetsvurderinger, se sitt arbeid i en bredere samfunnsmessig sammenheng og trekke inn relevant spesialkompetanse og samarbeidspartnere ved behov».

I rapporten vises det til Kadettutdanningen i Danmark, hvor de har seks måneders utdanning for å kunne utføre visse oppgaver. Kadettene kan ta videre kursing for å bli fullverdig politiutdannet. Denne utdanningen ble opprettet fordi det manglet politiutdannede og etaten trengte personell raskt.

Politiets Fellesforbund vil trekke frem at vi ikke er i samme situasjon som i Danmark. Det mangler ikke søkere til Politihøgskolen og denne utdanningen er en av de mest populære i Norge.

Norge må ha et lokalt forankret politi

I Stortingsmelding 42 er det fremhevet at et lokalt forankret politi skal bestå. Det er viktig for oppgaveløsningen at politiledelsen har en lokal forankring. Politiet må være lokalisert sentralt i de lokalsamfunnene det skal betjene. Grundige analyser av flere parametere som for eksempel demografi, kriminalitet, geografi og infrastruktur vil gi godt grunnlag for å bestemme hvor politiet skal være.

Utrykning til akutte hendelser vil kunne løses av den til enhver tid tilgjengelige politipatrulje og kvaliteten på løsningen vil bli bedre med lokal kunnskap. Det kontinuerlige og forpliktende samarbeidet mellom politiet, kommunene, næringslivet lokalt og andre løses best med lokal politiledelse. Samarbeid gir best resultat der relasjoner kan bygges opp over tid.

Lokalkunnskap er helt avgjørende for det forebyggende arbeidet, enten dette er av bagatellmessig art, mer alvorlig og organisert kriminalitet eller terror. Det samme gjelder for etterforskning. Kunnskap om et bestemt område, kriminelle personer og et godt samspill med befolkningen, er også avgjørende for både avdekking og oppklaring av kriminalitet.

Sivile oppgaver og forvaltningsmessige gjøremål er en sentral del av politiets oppgavespen. Sammen med de politimessige oppgavene vil disse utgjøre en solid plattform for et helhetlig politiarbeid.

Hverdagsberedskapen må styrkes

Det er viktig å understreke at politiet hovedsakelig er en beredskapsorganisasjon. Beredskap er en funksjon som angår alle i politiet enten det gjelder forebygging, ordenstjeneste, utrykning til skarpe og alvorlige hendelser eller etterforskning. Sivile oppgaver og forvaltning er viktige støttefunksjoner. For å skape en helhetlig virksomhet er politiet avhengig av alle delene.

Kommunikasjon med innbyggerne er en sentral forutsetning for god beredskap, og er avgjørende for å kunne forebygge og håndtere hendelser i lokalsamfunnene. Hvis ikke tilgjengelighet, kommunikasjon og tillit er til stede i hverdagen, er det vanskelig å etablere dette når alvorlige hendelser inntreffer.

Politiets Fellesforbund mener at god hverdagsberedskap er avhengig av at det er utarbeidet gode prosedyrer for samspill og samarbeid – både internt og med andre lokale aktører. Vel så viktig er det samt at den enkelte polititjenestemann- og kvinne har rett kompetanse og ferdigheter til å håndtere hendelsene som første patrulje på stedet. Politiet må i tillegg disponere rett utstyr av god kvalitet.

Politiets Fellesforbund er bekymret for politiets kapasitet til å etterforske kriminalitet. Etterforskning generelt sliter med lav rekruttering, kompetanse, lønn og status. Riksadvokaten og mange av landets politimestre er bekymret for kvaliteten. Over tid kan dette svekke politiets omdømme.

Ti prinsipper for norsk politi

Politiets Fellesforbund mener at beskrivelsene i «Politirollemeldingen» St. melding 42 om politiets rolle og oppgaver (1987) – må tas med videre i utviklingen av politiet. Dette gjelder spesielt de følgende 10 prinsippene som vi mener er sentrale for et effektivt politi som arbeider i nært samspill med befolkningen:

- politiet skal avspeile samfunnets idealer
- politiet skal ha et sivilt preg
- vi skal ha et enhetspoliti
- politiet skal være desentralisert
- polititjenestemannen skal være en generalist
- politiet skal virke i samspill med publikum
- politiet skal være integrert i lokalsamfunnet
- politiet skal ha bred rekruttering
- politiet skal prioritere mellom sine oppgaver og legge hovedvekten på forebyggende virksomhet

Behov for etterforskningsløft

Mangelen på etterforskningskapasitet svekker rettssikkerheten og tryggheten til befolkningen. Vi kan ikke godta at det fortsetter slik.

Politiets Fellesforbund krever at etterforskningsfaget styrkes for å ivareta rettssikkerheten til innbyggerne ved å rekruttere, beholde og etterutdanne nok etterforskere som gis en anstendig lønn.

Etterforskningsløftet er en kvalitetsreform som del av nærpolitireformen. Flere publikasjoner tilbake over tid avdekket lav prioritet av etterforskningsområdet, høyt arbeidspress, manglende mulighet for karriereutvikling, utilfredsstillende lønnsnivå, lavt fokus på kontinuerlig kompetanseutvikling, manglende rutiner og kultur for læring og evaluering, fravær av nasjonale standarder, svak evne til å håndtere elektroniske spor og manglende IKT-støtte for etterforskning.

Etterforskningsløftet har tre hovedfokus:

- Styrket initialfase og etterforskningsledelse
- System for kontinuerlig fagutvikling
- System for kontinuerlig utvikling av medarbeidere

Når det gjelder de to første punktene er flere leveranser ferdige. Fokus er nå overføring til linje og kontinuerlig oppfølging. Vedrørende punkt tre er det behov for tiltak knyttet til karrieresystem og lønn. Lykkes vi ikke med dette klarer vi ikke å beholde etterforskerne våre, og kvaliteten og effektiviteten blir for lav. Fortsatt lav status og høy turnover på etterforskningsområdet vil motvirke effekten av kvalitetstiltakene. Politiets Fellesforbund krever at etterforskningsfaget styrkes for å ivareta rettsikkerheten til innbyggerne ved å rekruttere, beholde og etterutdanne nok etterforskere som gis en anstendig lønn.

Med vennlig hilsen
Politiets Fellesforbund

Morten Alexander Mossin
Politisk rådgiver

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen håndskreven signatur.